

Raahe

Saloisten pappilan koekaivaus 2025

Arttu Tokoi
Taneli Leinonen
Maanala Oy

Sisällys

Tutkimuksen perustiedot	3
1. Tausta ja tutkimustehtävä	4
2. Menetelmät	4
3. Historiallinen tausta	6
4. Kenttähavainnot.....	9
Koeoja 1	9
Koeoja 2	9
Koeoja 3	11
Koeoja 4	12
Koeoja 5	13
Koeoja 6	14
Koeoja 7	17
Koeoja 8	20
Koekuopat	21
5. Yhteenveto.....	21
6. Lähteet	23

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Saloisten pappila (Mikkellä) (1000046045)

Tutkimuksen tyyppi: arkeologinen koekaivaus

Tavoite: selvittää onko pappilan pihapiirissä säilynyt arkeologisia kerroksia ja rakenteita

Kenttätyöaika: 27.–29.10.2025

Tutkijat: FM Arttu Tokoi & HuK Taneli Leinonen, Maanala Oy

Tilaaaja: Raahen seurakunta

Aiemmat arkeologiset tutkimukset: Purhonen 1975; Sarkkinen 1997; Itäpalo & Schulz 2022, Bilund 2022

Talletetut esinelöydöt: KM50352

Raportin karttakoordinaatit: ETRS-TM35FIN (N 2000)

Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Tulos: Kaikista pihapiiriin kaivetuista koeojista (koeojat 1–7) havaittiin kulttuurikerroksia. Osasta koeojia löydettiin myös selkeitä rakennusten ja muiden rakenteiden jäännöksiä. Löydetyt kerrokset ajoittuivat arviolta 1500-luvun lopusta 1800-luvulle. Pellolle kaivettu koeoja 8 oli löydötön. Muinaisjäännösalue rajattiin havaintojen, topografian ja kartta-aineistojen mukaan.

Kuva 1. Tutkimusalueen sijainti oranssin ympyrän sisällä. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kansikuva: Koeoja 7 pappilan päärakennuksen seinustalla. Etelästä. Kuva: Arttu Tokoi.

1. Tausta ja tutkimustehtävä

Tutkimus liittyy Raahen Saloisten kirkon ympäristön asemakaavasuunnitelmaan (Ak 251). Koko suunnittelualue on kooltaan noin 32,2 hehtaaria, ja se sijoittuu SSAB:n tehdasalueen, valtatie 8:n ja Kirkkoherrantien väliin. Raahen seurakunnan tavoitteena on laajentaa Saloisten kirkon hautausmaata. SSAB:n tavoitteena on sijoittaa osittain kaava-alueelle tehtaan suuntaan suojavalli.

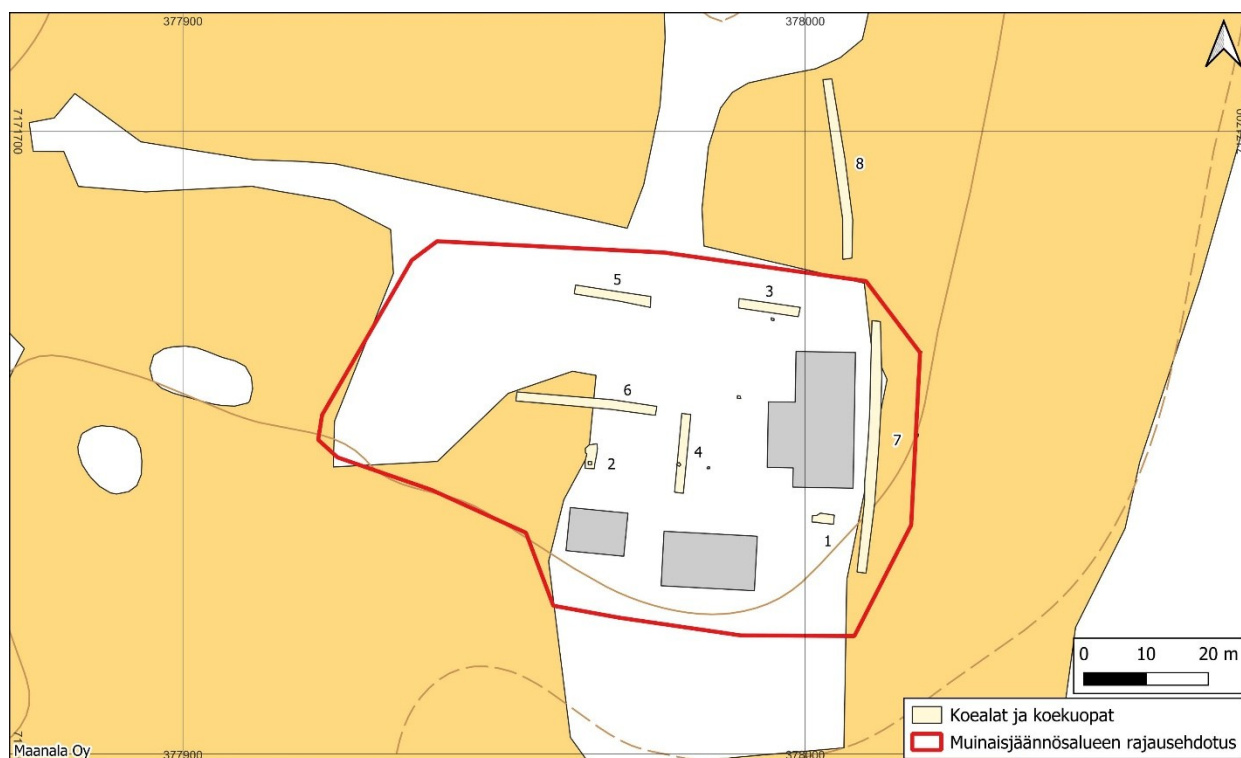
Alueella sijaitsee ennen tätä tutkimusta muuna kulttuuriperintökohteena rekisteröity Saloisten pappila (Mikkela) (muinaisjäännösrekisterin tunnus 1000046045) ja kaksi metallinetsimellä löydetyn esineen löytöpaikkaa (Vanhan pappilan pelto, 1000046703 ja Saloisten pappila (Mikkela) 2 1000053562). Esineet ajoittuvat historialliselle ajalle.

Oulun museo ja tiedekeskus edellytti lausunnossaan 22.9.2025 (OUKA/11698/10.02.01/2025) pappilan piha-alueella kajoavaa koekaivaustutkimusta. Tarkoituksena oli selvittää, onko pappilan

pihapiirissä säilynyt rakenteita tai kulttuurikerroksia. Koska paikalla on ollut monen ikäistä rakennuskantaa, selvityksen tarkoituksena oli tutkia nuorempien rakennusjäännösten alla olevat, vanhemmat kerrokset ja jäänteet. Tutkimuksen toteuttamiseen liittyen oli museolta lisäksi lisäohjeistus. Tutkimusta koskeva työneuvottelu käytiin 8.9.2025.

Tutkimusalueella ja sen lähiympäristössä on aiemmin tehty arkeologisia inventointeja tai tarkastuksia vuosina 1975 (Purhonen), 1997 (Sarkkinen) ja 2022 (Itäpalo & Schulz; Bilund). Piha-alueella ei ole tiettävästi tehty kajoavia tutkimuksia. Lähialueella on aiemmin mainittujen kohteiden lisäksi kaksi poistettua muinaisjäännöstä. Toinen näistä on viljelyröykkiöitä (Saloisten pappila 678010015) ja toinen arkistotiedoista ilmennyt jatulintarha, jonka sijaintia ei kuitenkaan ole pystytty paikallistamaan (Pappila 678010010).

Raahen seurakunta tilasi työn Maanala Oy:ltä 17.9.2025. Kenttätyöt tekivät FM Arttu Tokoi ja HuK Taneli Leinonen 27–29.10.2025.

Kuva 2. Kaivausalueet ja muinaisjäännöksen rajausehdotus. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 3. Pappilan pihapiiri sijaitsee selvästi ympäristöstään kohoavalla niemellä. Lounaasta.

Kuva 4. Pihapiiri ylärinteen puolelta kuvattuna. Koillisesta.

2. Menetelmät

Valmistelemina töinä tutustuttiin alueen historiallisiin kartta-aineistoihin, ja keskeisiä karttoja asemoitiin nykyisten karttojen päälle. Asemointien avulla voitiin suunnitella kaivausalueita niin, että ainakin osa ojista osuisi vanhojen rakennusten kohdalle. Koealoja avattiin myös näiden välille. Paikan vanhimmista rakennusvaiheista ei ole karttamateriaalia, joten nämä voivat sijaita myös muualla tontilla.

Kenttätutkimuksissa noudatettiin vakiintuneita arkeologisia tutkimusmenetelmiä. Museon lisäohjeistuksen mukaan suositeltiin koekuoppien lisäksi ainakin alueen keskeisille osille kaivettavaksi koeojia. Tämä katsottiin järkeväksi toimintamalliksi, sillä paikalla ei ole aiemmin tehty kajoavia tutkimuksia, eikä etukäteen ollut tietoa kulttuurikerrosten säilyneisyydestä ja laajuudesta. Koeojat päätettiin kaivaa koneellisesti, jotta tutkimuksesta saataisiin mahdollisimman kattava ja alueen raja-alue määritettyä tarkoin.

Työ aloitettiin kuitenkin kaivamalla käsin joitain koekuoppia, joiden havaintoja hyödynnettiin koeojien sijaintien määrittelyssä. Koeojia avattiin kaivinkoneella maata tasoissa kuorien. Koneella oli tarkoitus poistaa myöhäiset pintakerrokset. Rakenteita ja vanhempia kerroksia kaivettiin tämän jälkeen käsityökaluin. Museon lausunnossa mainittiin, että uudempia kerroksia voidaan joutua poistamaan, jotta saadaan selvyys vanhimmista rakenteista.

Kuva 5. Liitupiipun kopan kappale koeojasta 1. Leimassa mahdollisesti kirjaimet STH. Noin 1700-luvun puolivälistä.

Monin paikoin kerrokset ja rakenteet olivat kuitenkin niin ohuita, että niitä pyrittiin säästämään tulevia tutkimuksia varten sen jälkeen, kun ne saatiin esille ja dokumentoitua. Paikoin joitain ajoitukseltaan epävarmoja tai myöhäisiksi epäiltyjä kerroksia kaivettiin myös koneellisesti niiden luonteen ja alapuolisten kerrosten selvittämiseksi. Lopuksi alueet peitettiin.

Havainnot dokumentoitiin sanallisesti, valokuvin ja mittauksin. Mittauksiin käytettiin RTK-korjattua GNSS-paikanninta. Joidenkin rakenteiden dokumentointiin käytettiin apuna myös fotogrammetriaa.

Mainittakoon, että ennen kajoavia tutkimuksia pihaa ja ympäröiviä peltoalueita käytiin läpi metallinilmaisimella. Löytöjä tehtiin hyvin vähän ilman yhtään ajoittavaa löytöä. Esineet jätettiin paikalleen. Myöhemmin paikalliselta metallinilmaisinharrastajalta kuultiin, että paikka on ollut suosittu harrastajien keskuudessa ja sitä on käyty läpi vuosia. Ympäristöstä on löydetty esimerkiksi huomattavia määriä rahalöytöjä painottuen 1500-luvun lopulta eteenpäin. Tätä vanhempia esimerkiksi Kustaa Vaasan aikaisia rahoja on löytynyt vähemmän. Haastateltava ei kuitenkaan tiennyt, ovatko muut etsijät löytäneet alueelta esimerkiksi keskiaikaisia rahoja.

3. Historiallinen tausta

Saloinen perustettiin Pietarsaaren kappeliksi 1320-luvulla ja todennäköisesti itsenäistyi pian tuon jälkeen (Vahtola 1998: 22–23). Vuonna 1432 mainitaan Saloisissa olleen kirkkoherran, joten viimeistään tuolloin se on ollut oma itsenäinen seurakuntansa (Aspelin 1899: 71; Pettersson 1987: 355). Saloisten vuonna 1930 palanut vanha kirkko oli tietojen mukaan siirretty paikalle läheiseltä Kirkkoluodolta noin vuonna 1622 (mm. Pettersson 1987: 149). Sitä ennen kirkon on sanottu sijainneen Ristikarilla, mutta paikka ei Lars Petterssonin mukaan ole ollut sovelias rakentamiselle ennen 1500-lukua (Pettersson 1987: 142, 148). Nykykäsityksen mukaan Ristikari on noussut merestä jo 1200-luvulla, mutta kirkon paikaksi se vaikuttaa silti huonosti soveltuvalta (Hakonen 2025).

Kirkkojen epäselvistä ja ajallisesti toisistaan poikkeavista tiedoista huolimatta pappilan on katsottu aina sijainneen samalla paikalla (Aspelin 1899: 76, Stenbäckin 1769 mukaan).

Pappilan sijainti Runninmäeksi kutsutun, etelään pistävän niemekkeen kärjessä on ollut otollinen, olipa kirkko sitten nykyisen kirkon paikalla tai Kirkkoluodolla. Molempiin on yhtä pitkä matka, alle 400 metriä. Vaikka kirkko olisikin siirretty 1600-luvun alussa, ei pappilan sijaintiin olisi tarvinnut tehdä muutoksia.

Pappila on tuhoutunut kokonaan vuoden 1633 tulipalossa. Toinen tulipalo tuntemattomana vuonna, mahdollisesti isonvihan aikana, tuhosi ainakin kirkkoherra Peitziuksen (virassa 1697–1727) kirjaston ja samalla varhaisimmat lähteet Saloisten kirkon arkistoista. Peitzius oli isovihaa paossa Ruotsissa kahdeksan vuotta, joten pappila oli teoriassa asumaton ja pääsi rapistumaan (Aspelin 1899: 76; Väänänen 2011).

Rovasti Stenbäck laati Saloisten pappilan rakennusten sijoituspiirroksen vuonna 1758 (kuva 6). Piirros ja rakennuksia kuvaava teksti liittyvät samaan aikaan pihapiirissä tehtyihin uudistus- ja korjaustöihin (Stenbäck 1769). Huomattakoon, että rakennusten sijainti kartalla osuu yksiin paremmin tekstissä mainittujen suunnitelmien, kuin vanhemman rakennuskannan kanssa.

Selitteeseen on merkitty pihan pohjoisreunalle vuonna 1751 rakennettu pitäjänrakennus (piirroksessa numerot 1–4), jota ylläpiti Salon pitäjä. Rakennuksen länsipäässä oli sali, keskellä eteinen ja itäpäässä kaksi kamaria.

Raahan kaupungin ylläpitämä kaupunginrakennus oli tässä vaiheessa huonokuntoinen ja kirkkoherran mukaan epäedullisella paikalla karjapihan vieressä. Siksi tätä ehdotettiin siirrettäväksi parempaan paikkaan pihan eteläsivulle. Karjapiha oli vastikään siirretty pihapiirin länsipuolelle, ja ilmeisesti kaupunginrakennus sijaitsi tällöin pihan tällä laidalla. Kaupunginrakennusta ei ole piirretty kartalle, mutta pihan eteläpuolella on tyhjä alue, mihin se ilmeisesti sittemmin rakennettiin.

Kirkkoherra katsoi, että paikka karjapihan vieressä sopisi paremmin esimerkiksi seurapirtille ja panimohuoneelle. Vuoden 1758 kartalla kohdalle onkin piirretty pitkä rakennus, mikä käsittää yhdistetyn seurapirtin ja leivintuvan, eteisen, panimohuoneen, kellarin ja aitan. Leivintupa-seurapirttirakennus oli kuvausten teon aikaan jo rakenteilla. Rakennukseen liittynyt kellari on yhä jäljellä.

Stenbäckin kuvauksessa mainitaan aiemman seurapirtin tuhoutuneen tulipalossa edellisvuonna. Ei ole tietoa missä tämä on sijainnut. Yksi mahdollisuus on pihapiirin etelälaidalla, missä mainitaan tähän aikaan olevan kaksi vanhaa lahoa tupaa. Aiempi leivintupa ja aitta ovat sijainneet pitäjänrakennuksen itäpuolella, ja ne on todennäköisesti purettu uusien valmistuttua.

Nykyisen päärakennuksen itäpuolella on kartan mukaan sijainnut läpiajettava luhtiaitta. Stenbäck mainitsee luhtin siirretyn ”viime kesänä” paikoilleen pihan kaakkoispuolelta. Luhtin paikkaa oli siis vaihdettu vuonna 1757. Luhtiin mainitaan tuolloin tehdyn korjauksia ja parannuksia kuten kivijalka ja uudet kattoparrut. Ei käy ilmi, mitä pihan itälaidalla on sijainnut ennen tätä. Toisekseen läpiajettavalle luhtille pihan kaakkoislaita on erikoisen syrjäinen sijainti. On mahdollista, että luhtirakennusta on siirretty jo aiemmin.

Stenbäckin toimesta pihan länsipuolelle siirretty karjapiha käsittää navetan, lammashuoneen, tallin, rehuladot ja sikalan. Muut pappilan rakennukset, kuten riihet, aitat ja sauna sijaitsivat kauempana pihapiiristä.

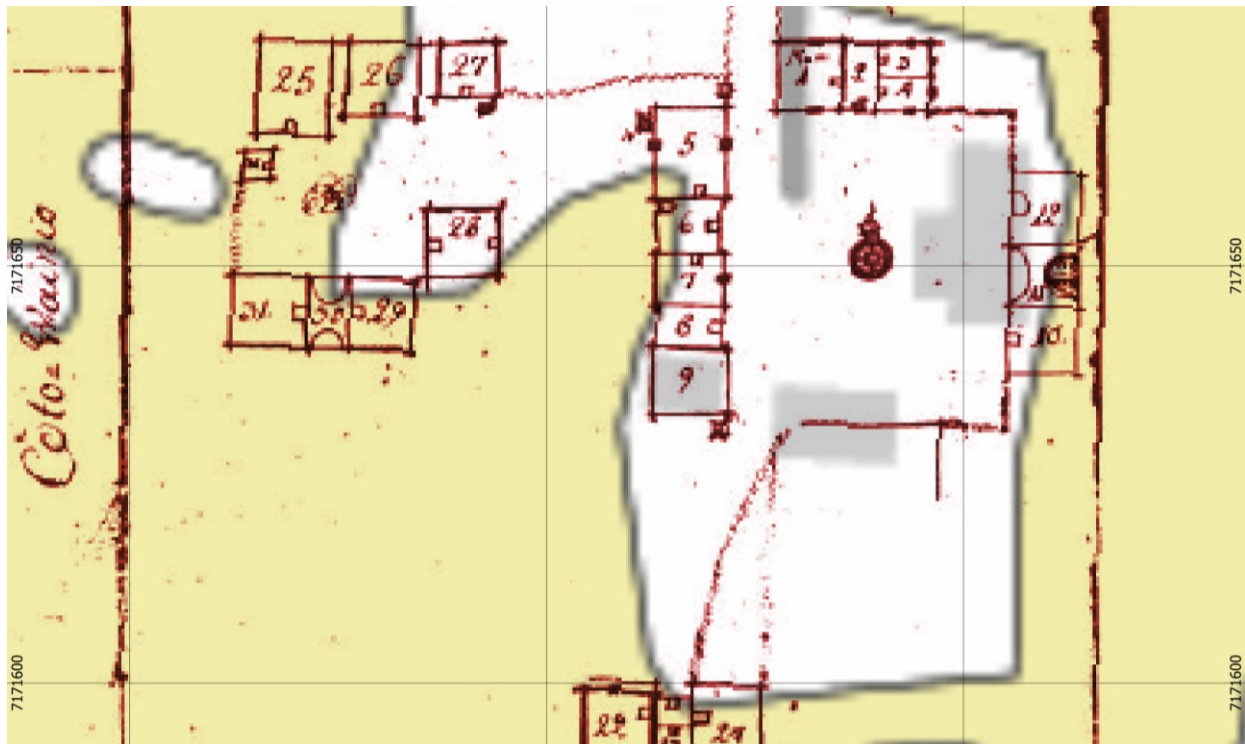
Pappilan varhaisemmat rakennusvaiheet tunnetaan huonommin. 1600-luvun rakennuskannasta on joitain yksittäisiä tietoja, mutta näiden tarkka sijainti ei ole selvillä. Vuoden 1633 palon jälkeen pappila on saattanut olla jonkin aikaa asumaton, sillä silloinen kirkkoherra Londinus omisti useita muitakin taloja, eikä hänen poikansa ja seuraajansa Matias Salenius asunut pappilassa.

Pappilan tätä varhaisemmista vaiheista voi esittää vain spekulatioita. Pappilalle on ollut tarvetta todennäköisesti jo 1400-luvun

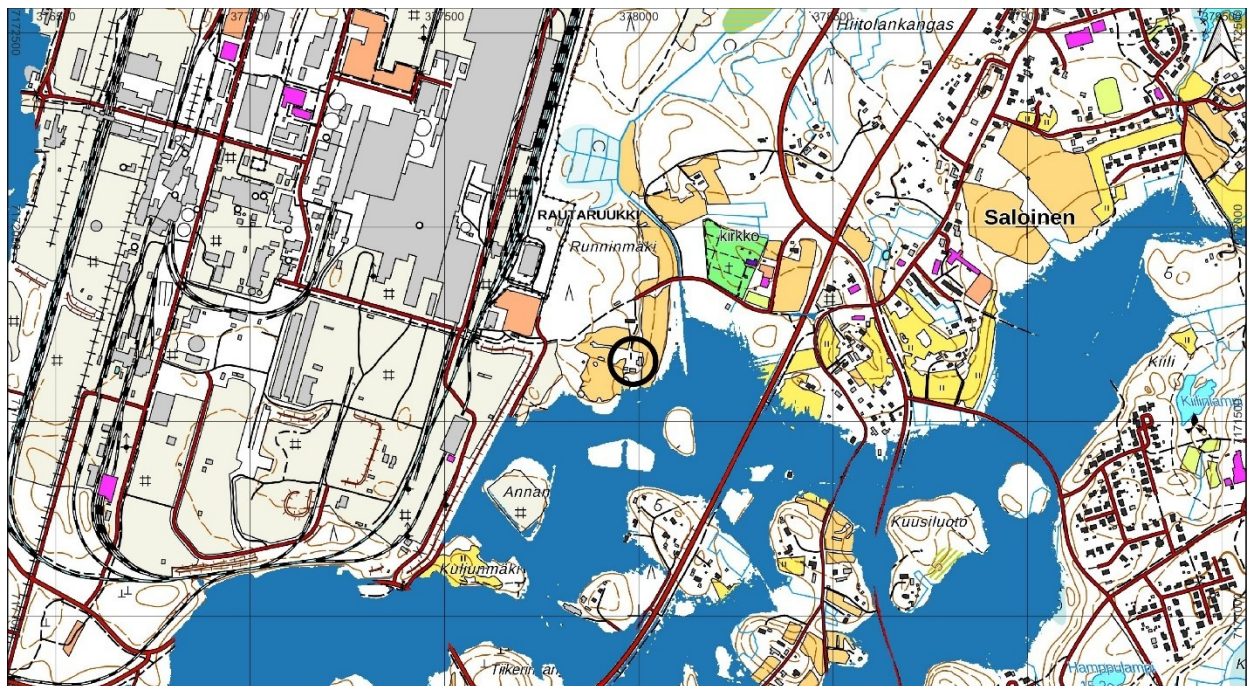
alkupuolella, jolloin Saloinen viimeistään itsenäistyi omaksi seurakunnakseen (mm. Kettukangas toim. 2021, Stenbäck 1769).

Rannansiirtymän perusteella pappilan nykyinen paikka on voinut olla käytössä jo keskiajalla. Paikka on ollut edullinen sen sijaitessa

suojaisten sisämaahan kurkottavan merenlahden pohjoislaidalla. Runnimäki on yksi alueen korkeimmista kohdista nykyisen kirkon paikan ja Kirkkoluodon ohella. Lahti on maatonut 1600–1700-luvun mittaan ja pappilan suora meriyhteys on siten katkennut.

Kuva 6. Stenbäckin piirtämä kartta pappilan pihapiiristä vuodelta 1758 asemoituna nykykartan päälle (Stenbäck 1769). Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 7. Rekonstruoitu merenranta vuonna 1400 (Hakosen 2025 mukaan). Pappila keskellä mustan renkaan sisällä. Kirkko tästä koilliseen ja Kirkkoluoto lähes suoraan etelään.

4. Kenttähavainnot

Koeoja 1

Koeoja 1 avattiin päärakennuksen eteläpuolelle nurmialueelle. Aluksi paikalle tehtiin koe-kuoppa, jonka pohjalla havaittiin kiveystä ja koe-kuoppaa päätettiin laajentaa koeojaksi. Laajennuksen jälkeen havaittiin, etteivät kivet muodostaneet mitään selkeää rakennetta. Kivien yhteydestä tavattiin kuitenkin noin 5–10 cm paksuinen tumma nokinen hiekkakerros. Tämä voi olla jatkoa koeojasta 4 havaittuun laajaan nokikerrokseen. Nokikerroksen päällä oli noin 30 cm paksuinen tumma multainen hiekka. Nokikerros kuitenkin oheni länttä kohti mentäessä. Laajennoksen itäpäässä havaittiin löydötön, noin 35 cm laajuinen ja 15 cm syvyinen, nokimaaläikkä. Löytöinä koeojasta saatiin muun muassa luuta, piiposliinia ja liitupiipun kopan katkelma (kuva 3). Koeoja osuu Stenbäckin 1758 kartalla ruoka-aitan (numero 10) lounaisnurkan etupuolelle.

Kuva 8. Koeojan kiveys ennen kuin oja laajennettiin tästä itään, mihin kivet eivät jatkuneet. Lännestä.

Koeoja 2

Koeoja 2 avattiin pihapiirin länsipuolelle vanhan kellarin pohjoispuolelle. Kohdalla on puuta ja pensaita kasvava tiheikkö. Koeoja tehtiin tiheikön ja pellon rajalle. Aiemmin tehdystä koe-kuopasta oli havaittu palanut puurakenne, jota haluttiin selvittää tarkemmin. Pintamaa oli noin 35 cm paksuudelta irtonaista multaa, jonka seassa oli hieman tiilenpaloja. Pintamaan alta saatiin esiin huomattavan hyväkuntoisena säilynyt palanut puurakenne. Koeojaan osui neljä vierekkäistä 20–25 cm leveää kokonaan hiiltynyttä lankkua tai muuta puujäännöstä. Kyse voisi olla esimerkiksi lattiarakenteesta. Puut olivat itä-länsisuuntaisia. Näiden pohjoispuolelta havaittiin vielä yksi pohjois-eteläsuuntainen puujäännös sekä joitain suurempia kiviä. Kivien kuulumisesta rakenteeseen ei saatu varmuutta. Rakennetta ei purettu. Kivien ja puiden alla ja väleissä oli ruskeaa hiekkaa sekä nokimaata. Rakenteiden päällä olleesta multakerroksesta löydettiin piiposliinia. Nokimaasta ei saatu löytöjä.

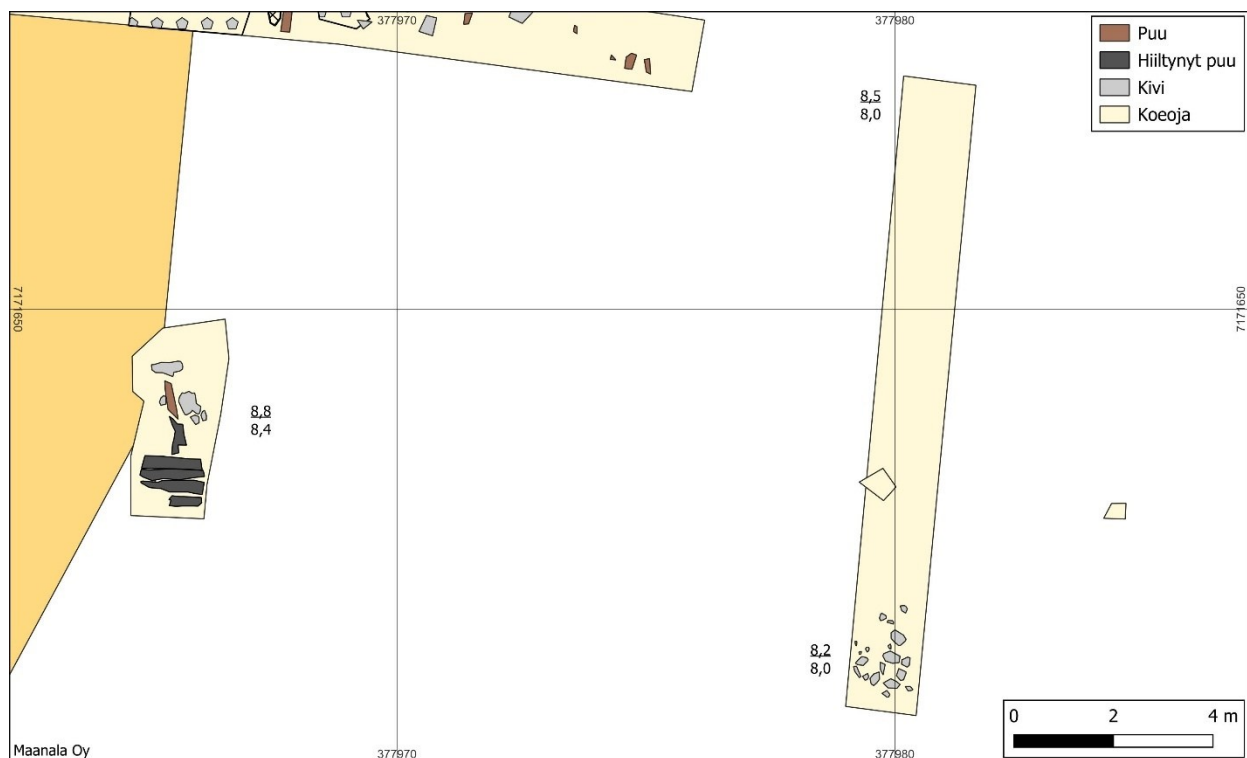
Rakenne vastaa suunnaltaan pihapiirin muita rakennuksia ja osuu suoraan Stenbäckin kartalla olevan panimohuoneen (numero 7) kohdalle. Kartalla olevan pitkän talousrakennuksen paikalla on myöhemmin ollut mahdollisesti 1859 rakennettu ja noin 1920 pois siirretty ns. Saloisten Pirtti (Kettukangas toim. 2021).

Kuva 9. Hiiltynyt puujäännös. Lännestä.

Kuva 10. Hiiltynyt puujäännös. Kaakosta.

Kuva 11. Koeoja 2 kartan vasemmassa reunassa. Koeoja 4 oikeassa reunassa. Luvut kartalla ovat koeojan pinta ja pohjalukuja.

Koeoja 3

Kuva 12. Koeojan 3 idästä kuvattuna.

Koeoja 3 kaivettiin pihapiirin pohjoislaidalle noin vuonna 1751 rakennetun pitäjänrakennuksen itäkolmanneksen kohdille (kartalla numerot 3–4). Pihapiiriin tuleva tieura jäi koeojan länsipuolelle ja vesi- ja viemärikaivot sen itäpuolelle. Pohjoispuolella oli koivurivistö pellon reunassa.

Paikalta havaittiin paksu kerros hyvin kivistä täyttömaata, mikä asetti haasteita kaivamiselle. Vasta syvemmältä tämän alta havaittiin jälkiä kerroksista. Ojan itäpäästä havaittiin eteläleikkaukseen jatkuva laaja kaivanto. Tämän ajoituksesta ei saatu selvyyttä ja kyse voi olla myös alueella myöhemmin tehtyihin kaivuihin liittyvästä ilmiöstä. Ojan keskivaiheilta saatiin esiin pieni kuoppa, jossa oli useita suurikokoisia tiiliä (29 x 14 x 8,5 cm). Tästä länteen dokumentoitiin kiviä sisältänyt kuoppa. Ilmiötä ei kaivettu pohjaan.

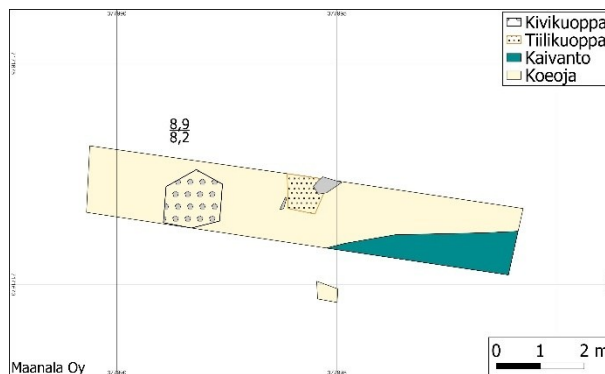
Koeojan mahdollisesti oleelliset havainnot saatiin leikkauksista. Pohjoisleikkaus vastasi kaivausvaiheessa tehtyjä havaintoja. Paikalla oli 15 cm pintamultakerroksen alla noin 60 cm punertavaa hyvin kivistä hiekkaa. Nähtävästi

kyse on paikalle tuodusta moreenimaasta, jolla tontin tätä laitaa on tasattu ja tonttia laajennettu kohti pohjoista. Kohdalla on nykyisin selvä kynnyks, missä maa laskee pohjoispuolellesse pellolle.

Sen sijaan koeojan eteläleikkauksessa moreenimaata on vain ohut kerros pinnan multakerroksen alla. Alkuperäinen maanpinta lieneekin tässä laskenut kohti peltoa. Pintakerrosten alta havaittiin noin 40 cm paksuudelta ruskeita ja osin nokisia hiekkakerroksia. Noen värjäämää hiekkaa oli erityisesti kerrosten pohjaosassa (n. 15 cm). Koeojasta havaittiin muutamia pitkälle maatuneita luita.

Kuva 13. Kerroksia koeojan eteläleikkauksessa.

Kuva 14. Koeojan 3 havainnot.

Koeoja 4

Koeoja 4 kaivettiin pihan keskivaiheille. Vanha rakennuksenpaikka koeojan 2 kohdalla jäi sen länsipuolelle tiheikköön. Nurmen alta havaittiin koko koeojan pituudelta noin 20–25 cm paksuinen multakerros. Tämän alta tuli 5–15 cm paksuinen vaaleanharmaa tai harmaa, mahdollisesti osittain noen värjäämä hiekkakerros, joka paksuni hieman pohjoiseen päin. Tämän alta löydettiin koko koeojan kattava noin 10 cm paksuinen nokinen tummanharmaa hiekkakerros. Pohjimmaisena oli ohut noin 1–2 cm vahvuinen orgaanisen nokisen maan raita, joka oli selkeämpi koeojan pohjoisosassa.

Koeojan eteläpäästä noin 20 cm syvyydeltä havaittiin hajanainen luonnonkivistä tehty kiveys. Rakenne ei ollut erityisen selkeä mutta erottui silti hyvin vähäkivisemmästä ympäristöstä. Nokikerros jatkui kivien väliin. Nokikerroksesta löydettiin Juhanan kolme ½ äyrin kolikkoa. Kahdesta pystyi erottamaan lyöntivuodet 1581 ja 1592. Yksi kolikoista oli puolitettu, eikä sen lyöntivuodesta saanut selvää. Kiveystä ei purettu.

Myös muualta nokikerroksesta tehtiin rahalöytöjä. Nämä ajoittuvat vuosiin 1591 (2 äyriä) ja mahdollisesti 1400-luvulle (1 aurtua tai penninki, Liivinmaa). Huomattakoon, että osa löydöistä tehtiin maakasoista pinta- ja nokimaakerrosten kaivun jälkeen. Kohta oli aiemmin käyty läpi metallinpaljastimella, mutta pinta-kerroksista löydettiin vain yksi vuoden 1802 shillinki (ei talletettu). Muut löydöt koeojasta käsittivät mm. kolme erilaista hevosenkengän naulaa, joista yksi vaikutti olevan varasamainen, oletettavasti keskiaikainen tyyppi, rautaisia neuloja, kupariseoksesta valmistettuja vaatehakasia, pienen kehäsoljen, epämääräisiä pienten rautaesineiden katkelmia ja muutamia pitkälle maatuneita luita. Kerroksen pohjaosa kaivettiin käsin.

Kokonaisuudessaan löytöjä tehtiin nokimaakerroksesta varsin vähän. Tehdyt löydöt ajoittuvat kuitenkin myöhäisintään 1500-luvulle, eikä myöhempää materiaalia ole seassa. Oletettavasti nokinen hiekka sekä kivirakenne

ajoittuvat siten tähän aikaan. Nokimaakerrosta ja harmaata hiekkaa muistuttavia kerroksia havaittiin myös ympäristön koekuopista, koeojasta 1 ja koeojan 6 länsipäästä.

Kuva 15. Ruskean multakerroksen alla vaaleanharmaa kerros ja pohjalla nokinen maa. Etelästä.

Kuva 16. Nokinen orgaaninen taso kerrosten pohjalla koeojan pohjoisosissa. Luoteesta.

Kuva 17. Koeojan 4 rahalöytöjä.

Kuva 18. Harva kiveys koejoan 4 eteläpäässä. Oja on muuten kaivettu pohjaan. Lounaasta.

Koejoja 5

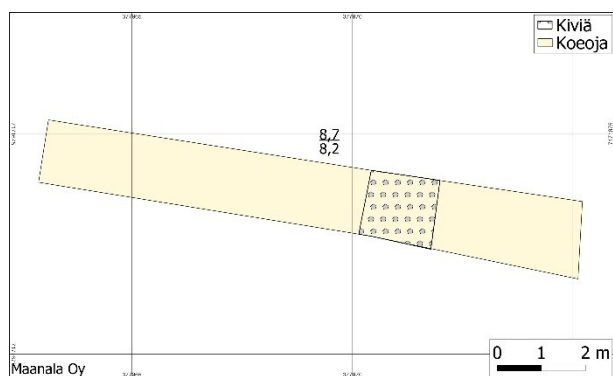
Koejoja 5 avattiin piha-alueen luoteisnurkkaan, heti pihalle johtavalta tieuralta länteen. Stenbäckin kartalla paikalla ei näy vuonna 1758 mitään, mutta 1948 ilmakuvasssa paikalla on kaivannon suuntainen kapea rakennus. Vuoden 1972 ilmakuvasssa lännen puolella olevat rakennukset on kaikki purettu, ja koejoan itäpäässä näkyy pihatien pää, joka on levennetty kääntöpaikaksi. Ennen koejoan avaamista sen itäpäässä havaittiin nurmen pinnalla suorakulmainen painanne.

Koejoasta havaittiin enimmäkseen täyttömaakerroksia. Pinnassa oli ohuen nurmikerroksen alla mursketta ja punertavaa kivistä hiekkaa. Noin 3 m koejoan päästä länteen päin havaittiin epämääräisen oloinen maansekainen kivikeskittymä. Se oli noin 1,6 m leveä ja koostui vaihtelevan kokoisista kivistä. Se ei muodostanut selvää rakennetta ja vaikutti purkujätekasalta. Länsipäässä noin 2 m matkalla oli murskeen ja hiekan alla ohuelti likaista hiilen värjäämää hiekkaa. Itäosan kivikeskittymä jätettiin purkamatta. Koejoan pohjoisleikkauksessa oli koko

matkalla mursketta ja hiekkaa, mutta etelävalissa oli murskekerroksen alla likaista maata, jossa oli vähäisiä määriä tiilenmuruja ja satunnaisia kiviä. Koejoasta ei todettu puurakenteita eikä tehty löytöjä. Mahdollisesti likainen maa ja kivet ovat purkujätettä 1948 ilmakuvasissa näkyvistä rakennuksista.

Kuva 19. Koejoja 5. Lännestä. Takaosassa näkyy kivikeskittymä.

Kuva 20. Koeojan 5 havainnot.

Koeoja 6

Koeoja 6 kaivettiin pihapiirin länsilaidalta kohti vanhaa karjapihaa. Koeojasta havaittiin useita jäännöksiä rakenteista ja kerroksista. Yleisvaikutelma oli, että itäpäässä pihapiirin reunalta tulleet kerrokset olivat ainakin pohjaosiltaan vanhempia. Länsipään rakenteet taas vaikuttivat löytömateriaalin perusteella uudemmilta ja liittyivät karjapihaan, joka on siirretty paikalle noin 1757. Koeoja kulki Stenbäckin kartalle merkityn leivintuvan eteisen (numero 6) halki.

Itäpäästä havaittiin pinnalta 15 cm multakerros, jonka alta tuli 5 cm vaaleampaa hiekkaa. Tämän alta dokumentoitiin 20 cm:n paksuinen tumma tiilihippuja sisältänyt maakerros, joka saattoi koostua useammasta tasosta. Tämän alta löydettiin 10 cm paksu harmaa hiekkakerros ja sen alta 2 cm:n orgaaninen taso. Viimeksi mainitut muistuttivat koeojan 4 kerroksia ja voivat hyvin olla jatkoa näille.

Tiiltä sisältäneen kerroksen alta tai seasta löydettiin koeojan itäosista lisäksi pohjois-eteläsuuntaisia (n. 7°) puujäänteitä. Puut olivat erittäin huonokuntoisia, ja koneella aluetta avattaessa ne saatiin mahdollisesti esiin puutteellisesti. Kenttähavaintojen perusteella ne olivat keskenään samansuuntaisia. Kyse on mahdollisesti jostain paikalla aiemmin sijainneesta rakennuksesta. Stratigrafian, puun kunnan ja uudemman löytöaineiston puutteen perusteella rakenne voisi olla esimerkiksi 1600-luvulta tai jopa tätä vanhempi. Toisaalta ylemmistä kerroksista lähes puiden syvyydeltä löydettiin yksi kopeekka vuodelta 1840.

Kuva 22. Koeoja lännestä kuvattuna. Etualalla noki-maakuoppa ja tämän takana puurakenne. Lännestä.

Kuva 21. Suurehko pala Westerwaldin keramiikkaa koeojan 6 itäpäästä pinnan multakerroksesta.

Puujäänteiden länsipuolella tuli vastaan huomattavan suuri keskittymä kiviä. Näitä oli ojassa noin 2,5 m alueella 0,4 m paksuudelta. Ilmiö jatkui molempiin leikkauksiin. Kivistä ei havaittu mitään selkeää rakennetta, ja oja kaivettiin ilmiön läpi. Ainakin osa kivistä oli palaneita ja on mahdollista, että ne ovat peräisin esimerkiksi uunista tai kiukaasta. Koska

kohdalta ei havaittu selkeää uunirakenteen pohjaa, on rakenne ehkä purettu muualta ja ka-
sattu tähän tehtyyn kaivantoon. Kivikeskitty-
män läheltä, kaivannon pohjan tuntumasta löy-
tyi myös jonkinlainen peltikansi, joten kyseessä
on todennäköisesti kasa purkujätettä.

Kivistä länteen dokumentoitiin vaaleanhar-
maan hiekan ja tiilenmurun muodostama il-
miö. Todennäköisesti hiekka oli ainakin osittain
laastia. Kyseessä voi olla jonkin tiilirakenteen,
kuten uunin, pohja. Tämän itäpuolelta doku-
mentoitiin luuta sisältäneen nokimaan alue ja
heti tästä länteen selkeä puurakenne. Vieri vie-
reen asetellut puut olivat noin itä-länsisuunta-
isia (94–99°). Puut olivat palamattomia ja siksi
melko huonokuntoisia. Ne sijaitsivat varsin lä-
hellä maanpintaa multakerroksen peittäminä.
Rakenteet säästettiin.

Rakenteen länsipuolella kaivettiin syvemmälle,
noin 60 cm:iin. Maakerrokset pellon alueella

olivat multaista hiekkaa. Päässä havaittiin mul-
takerroksen alta tiiviimpää ruskeaa hiekkaa ja
nokimaakuoppa.

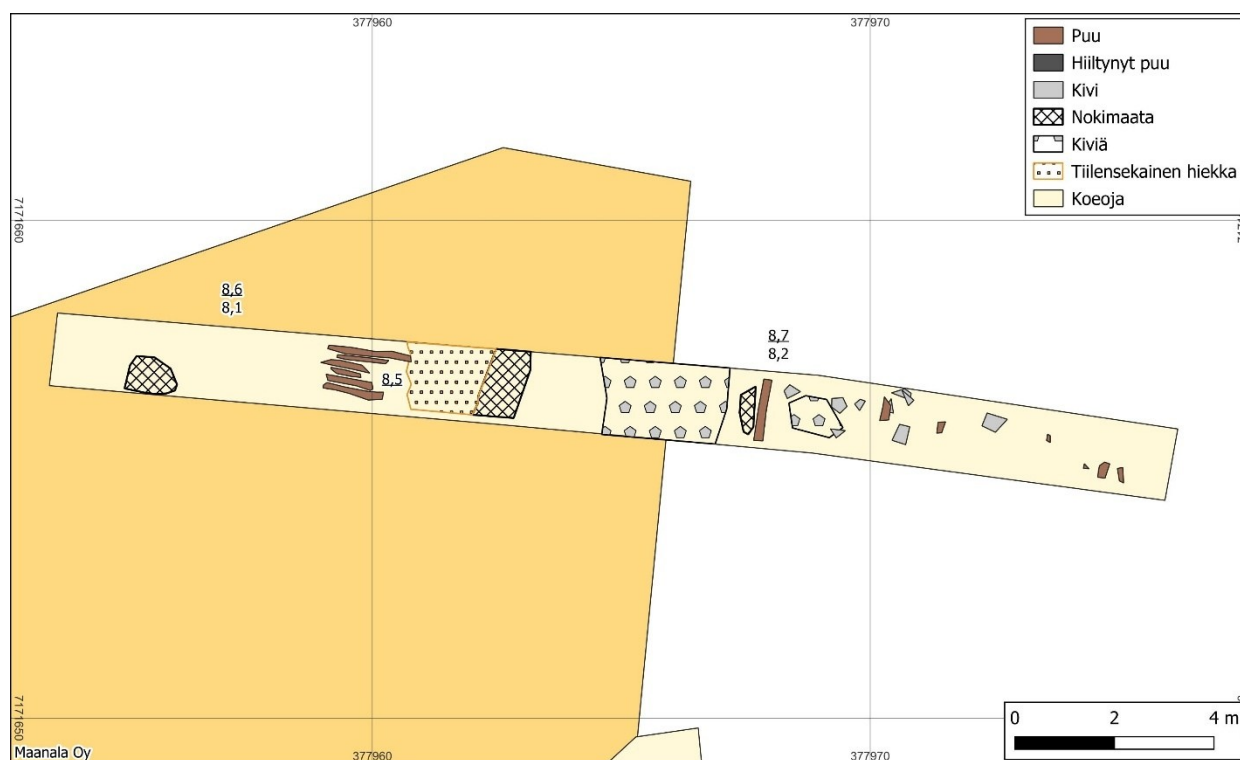
Koeojan löytöaineistossa oli melko runsaasti ni-
säkkäiden ja lintujen luita. Keramiikkalöydöissä
oli piiposliinia ja punasavea, poikkeuksena alla
kuvattu Westerwadin keramiikan todennäköi-
nen kannun pala. Lasilöydöt olivat vihertävää
pullo-, taso- ja astialasia. Pintamaasta löytyi
myös muutama metalliesine. Näistä tunnistet-
tavin oli varsiputkellisen petkeleen terä. Muut
metallilöydöt olivat kaksi ketjulenkkiä ja hyvin
pitkälle ruostunut, todennäköisesti lukon
jäänne sekä edellä mainittu 1 Kopekan kolikko
vuodelta 1840. Koeojassa oli myös muutama
liitupiipun varren katkelma.

Kuva 23. Puurakenne ja tämän oikealla puolella laastinsekainen mahdollinen tiilirakenne. Kaakosta.

Kuva 24. Etualalla kivien keskittymä näkyy vielä leikkauksessa. Itäkaakosta.

Kuva 25. Koeojan 6 havainnot.

Koeoja 7

Koeoja kaivettiin päärakennuksen itäpuolelle pellon laitaan. Kohdalla oli runsaasti kulttuuri-kerroksia ja rakenteita, joiden pintaosat olivat rikkoutuneet kynnössä.

Eteläosasta havaittiin ainoastaan pellon kyntö-kerros. Noin 3 m päärakennuksen päädyistä etelään maa muuttui hyvin kiviseksi. Samalla maa-aines muuttui tumman ruskeaksi. Pintamaa pysyi samanlaisena lähes koko rakennuksen seinustan pituudelta. Kiviainesta oli paljon ja osa kivistä oli huomattavan suuria. Lisäksi seassa oli jonkin verran tiilimurskaa. Maa kohdalla vaikutti kuitenkin sekoittuneelta ja irtonaiselta. Havainnot tulkittiin niin, että kohtaa on yritetty kääntää peltoa auratessa.

Sekoittuneen kerroksen alta havaittiin myös paikallaan säilyneitä kerrostumia. Kivinen pintakerros vaikeutti huomattavasti näiden esiin kaivamista, mutta lopulta alueelta saatiin kuitenkin dokumentoitua useampien puurakenteiden jäännöksiä ja näihin liittyviä kerroksia. Näitä ei kaivettu pohjaan.

Etelästä katsoen ensimmäinen selkeä rakenne on koeojassa päärakennuksen eteläseinän kohdalla oleva puujäännösten ryhmä. Itä-länsisuuntaiset puujäännökset olivat huonokuntoisia. Osa puista oli hieman hiiltynyt. Tästä noin 6 m pohjoiseen havaittiin lisää puujäännöksiä, tällä kertaa pohjois-eteläsuuntaisia. Nämä olivat pääosin hiiltyneitä. Puut sijaitsivat lähellä pohjamaata ruskeanharmaiden hiekkakerrosten päällä. Säilynyttä kulttuurikerrosta tavattiin kohdalta melko ohuelti.

Rakenteista pohjoiseen pyrittiin jättämään kerroksia ehjemmiksi, eikä tässä menty yhtä syvälle. Kohdalta havaittiin tummanruskeaa maata, kiviä ja alempaa joitain puujäännöksiä, joita ei otettu esiin. Tummien kiversekaisten kulttuurikerrosten pohjoispuolelta päärakennuksen koillisnurkan kohdalta havaittiin vielä vaaleanruskeaa tiilensekainen melko kivetön kerros. Koeoja tästä pohjoiseen käsitti

ohuemman multakerroksen ja pohjoispäästä havaittiin vesijohtokaivannon täyttöä.

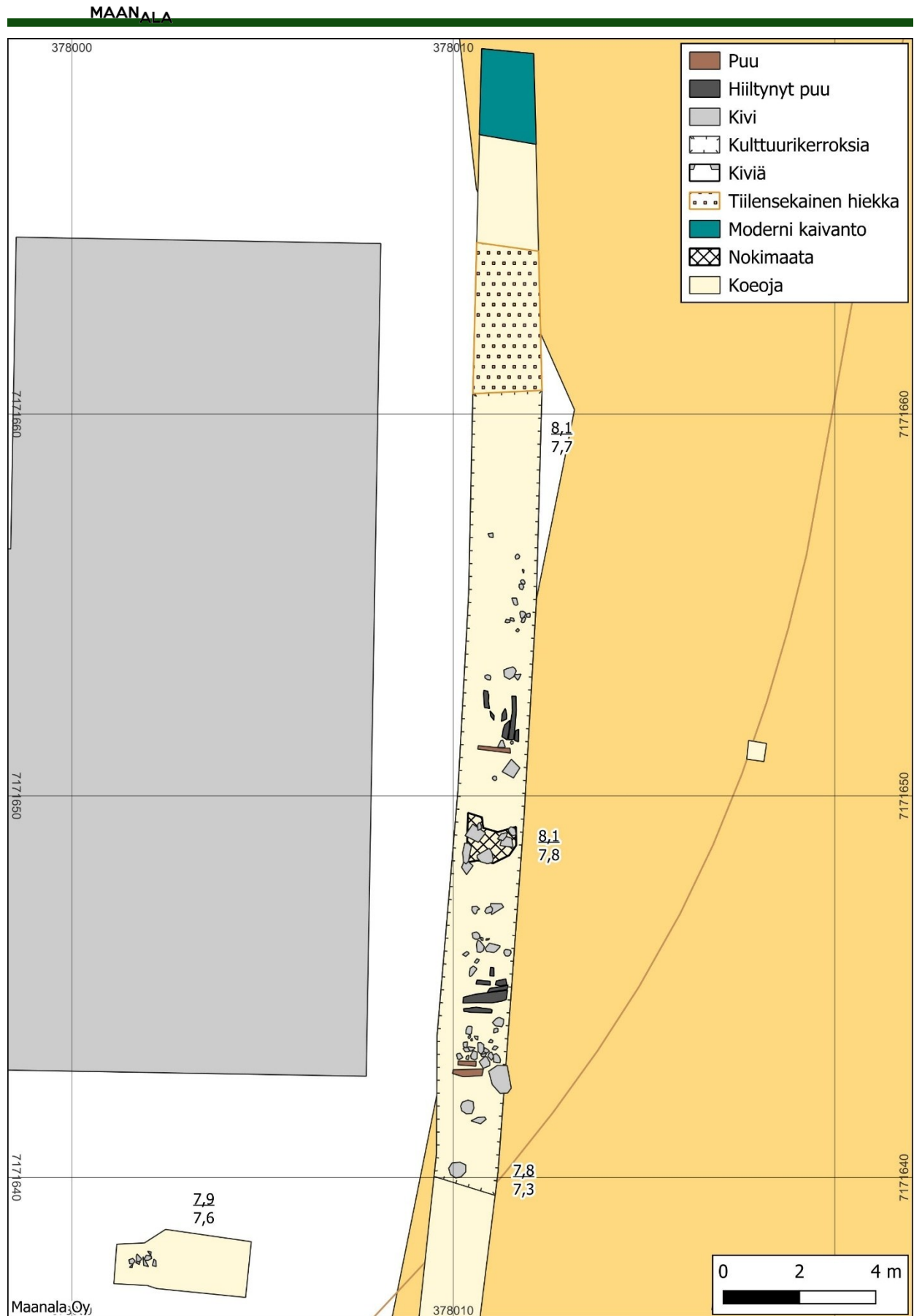
Koeojan löytöaineisto koostui pääosin luujäänteistä, jotka kuuluvat nisäkkäille ja linnuille. Luuta tavattiin melko runsaasti ja osassa voitiin havaita leikkuujälkiä. Keramiikka oli piiposliinia ja lasitettua punasavikeramiikkaa, joka ajoittuu 1700–1800-luvuille. Lisäksi löytyi vähäisiä määriä pullo- ja tasolasia. Metalliesineitä oli varsin vähän. Tunnistettavissa niistä oli vain luukahvainen veitsi ja suurikokoinen takonaula. Mahdollisesti veitseen ja sen kahvaan liittyen saatiin myös yksi koristellun luuesineen katkelma. Löydöissä oli muutamia liitupiipun varren katkelmia.

Kuva 26. Kivinen tumma maa alkoi läheltä nykyisen päärakennuksen nurkkaa. Kaakosta.

Kuva 27. Eteläisin puurakenne. Koillisesta.

Kuva 31. Koejat 1 ja 7. Koeja 7:n löydötön eteläosa on rajattu kuvan ulkopuolelle

Kuva 28. Etualalla eteläisin puurakenne. Osa kivistä voi liittyä rakenteeseen. Toinen puurakenne mitan kaukaisemman päädyn kohdalla. Kaakosta.

Kuva 29. Toinen pohjois-eteläsuuntainen hiiltynyt puurakenne. Etelästä.

Kuva 30. Koeojan pohjoispää. Etualalla näkyy harmaata vesijohtokaivannon täyttöä. Pohjoisesta.

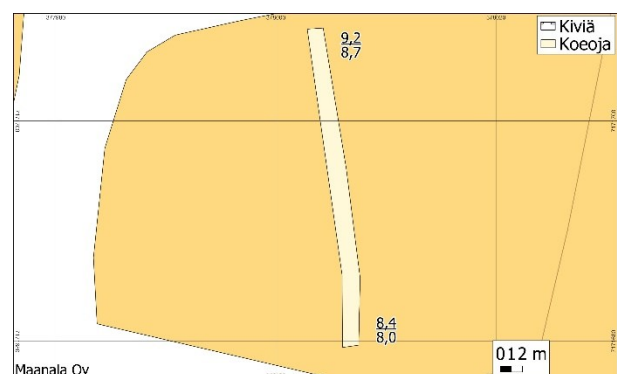
Koeoja 8

Koeoja 8 kaivettiin pihapiirin pohjoispuoliselle peltoalueelle. Paikka katsottiin topografian puolesta pappilan toiminnoille sopivaksi, sillä pihapiirin muilla sivuilla maasto laski selvästi lukuun ottamatta karjapihan puolta, missä lasku oli loivempaa.

Koeojasta ei kuitenkaan saatu minkäänlaisia havaintoja arkeologisista kerrostumista. Peltokerros oli alueella kivinen ja ohut, vain noin 20 cm vahvuudeltaan. Kuten aiemmin mainittua, tontin pohjoislaitaa lienee aikanaan täytetty. Samoin peltolahdelman pohjoispuolelle on mahdollisesti jossain vaiheessa tuotu täyte-
maata.

Kuva 32. Koeoja 8. Etelästä.

Kuva 33. Koeoja 8.

Koekuopat

Alueelle kaivettiin käsityökaluin yhdeksän koekuoppaa. Pääasiassa näillä pyrittiin kartoittamaan koeojille sopivia sijainteja. Koeojat 1, 2 ja 4 kaivettiin koekuoppien kohdalle.

Lisäksi kaivettiin kaksi kuoppaa keskipihalle. Koeojasta 4 itään kaivetusta koekuopasta 1 havaittiin 15 cm multakerroksen alta 5 cm ruskeaa hiekkaa ja 5–10 cm nokista hiekkaa. Kerrosten alla oli kohdalla suurehko kivi. Kerrokset vastaavat koeojasta 4 havaittuja. Koekuoppa 3 kaivettiin päärakennuksen länsipuolelle. Tässä 10 cm multakerroksen alta havaittiin 5 cm soraista hiekkaa ja 5 cm tummaa hiekkaa. Kerrokset lienevät pääosin kohdalla sekoittuneita ja liittyvät todennäköisesti päärakennuksen lisäksi rakentamisen vaiheeseen.

Koeojien 2 ja 4 välille vanhan rakennuksen paikalle yritettiin kaivaa koekuoppaa, mutta kiviä ja tiiltä oli kohdalla niin paljon, että siitä luovuttiin. Kohdalla näkyy paikalla olleeseen rakennukseen liittyvä kohouma, mahdollisesti multi-
penkin jäännös.

Koeojan 7 itäpuolelle kaivettiin kolme koekuoppaa, joilla pyrittiin selvittämään rakenteiden jatkumista pellon suuntaan. Noin 5–6 m etäisyydelle koeojasta kaivetuissa kuopissa pellon kyntökerros (n. 20 cm) ei ollut enää kovinkaan tummaa, ja seassa oli melko vähän kiviä. Väli-
alueella tehtyjen maaperäkairauksen

perusteella tumma kivinen maa jatkuu kuitenkin joitain metrejä koeojasta itään. Maasto laskee päärakennukselta koekuoppien linjalle loivasti ja lähtee tämän jälkeen jyrkempään laskuun kohti itää.

Kuva 34. Pihapiiriin tehtyjen koekuoppien sijainnit suhteessa koealueisiin. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 35. Koekuoppa 1 koeojasta 4 itään.

5. Yhteenveto

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko Saloisten pappilan pihapiirissä säilynyt pappilan varhaisempaan historiaan liittyviä arkeologisia kerroksia ja rakenteita. Taustatutkimuksessa hyödynnettiin muun muassa tietoja kohteen historiasta ja vanhoja karttamateriaaleja. Kenttätöiden yhteydessä pyrittiin kaivamaan pihapiirin alueelle kattava verkosto koeojia otollisiksi katsotuille paikoille.

Kaikista pihan alueelle tehdyistä koeojista saatiin merkkejä kulttuurikerroksista. Useammasta kohtaa dokumentoitiin myös todennäköisesti nykyistä rakennuskantaa edeltäneisiin rakennuksiin liittyneitä puu- ja kivirakenteita. Esineajoitusten ja puun säilyneisyyden perusteella kerrostumia oli useilta vuosisadoilta aina 1500-luvun lopulta 1800-luvulle.

Löytömateriaali oli tyypillistä historiallisen ajan asuinpaikka-aineistoa. n valtaosa oli eläinten luita. Muita löytöryhmiä olivat keramiikka, lasi, metalliesineet ja rahat.

Saloisten pappila on huomattavan hyvin säilynyt kokonaisuus. Vanhemmat arkeologiset kerrokset ovat pihan alueella säilyneet hyvin, sillä alue on säästynyt lähes kokonaan myöhemmältä maankäytöltä. Nykyiset rakennukset ovat viimeistään 1800-luvulta. Sittenmin on rakennettu ainoastaan päärakennuksen lisäsiipi, minkä lisäksi tontin koilliskulmalle on vedetty vesi ja viemäröinti.

Kohdetta ehdotetaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Aluerajaus on tehty koeojien ja kuoppien havaintojen sekä alarinteen puolella topografian perusteella. Karjapihan puolella rajaus perustuu osin historialliseen karttamateriaaliin. Se on muuta tonttia myöhäisempi, eikä sen alueeseen keskitytty tässä tutkimuksessa. Koeojista saatiin kuitenkin viitteitä, että myös tällä kohtaa on säilyneitä rakenteita. Lisäksi mies- ja karjapiha muodostavat yhdessä eheän kohteen historiasta kertovan kokonaisuuden.

Oulussa 4.2.2026

Arttu Tokoi
Arkeologi, FM

Taneli Leinonen
Arkeologi, HuK

Maanala Oy

6. Lähteet

Tutkimusraportit

Bilund A. 2022. *Raahen SSAB:n tehtaan asema-kaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2022. Versio 2.* Mikroliitti Oy.

Itäpalo, J. & Schulz, H–P. 2022. *Raahen Pyhäjoki Siikajoki 2022, SSAB Europe Oy Raahen tehtaan 400 kV voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi.* Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.

Purhonen, P. 1975. *Raahen pappila tarkastus.*

Sarkkinen, M. 1997. *Raahen inventointi.* Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan museo ja Museovirasto.

Kartat ja ilmakuvat

Karisto O. 1915. *Kartta Saloisten Pappilan Viljelyksistä.* Raahen seurakunta.

Maanmittauslaitoksen historiallisten ilmakuvien arkisto. [paikkatietoikkuna.fi].

Stenbäck T. 1758. Saloisten pappilan rakennusten sijoituspiirustus. Teoksessa Stenbäck, T. 1769. *Historiallisia kuvauksia Raahesta ja Saloisista.*

Julkaisut

Aspelin, J. R. 1899. *Salosten Emäkirkon muistoja.* Suomen Museo VI. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Kuukauslehti 1899. Suomen Muinaismuistoyhdistys.

Kettukangas, M. toim. 2021. *Pappilan rakennushistoriaa.* Saloisten Pirtti Lehti n:o 29. T:mi Saloisten Pirtti.

Pettersson, L. 1987. *Templum Saloense. Pohjalaisen tukipilarikirkon arvoitus.* Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja 90.

Stenbäck, T. 1769. *Historiallisia kuvauksia Raahesta ja Saloisista.*

Vahtola, J. 1998. *Katolisen kirkon ja uskonpuhdistuksen aika (noin 1350–1595).* Satokangas, Reija toim. 1998. Iin seurakunnan historia. Iin seurakunta.

Väänänen, K. 2011. Martinus Henrici Peitzius. Turun hiippakunnan paimenmuisto 1554–1721-verkkójulkaisu. Studia Biographica 9. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2011 (viitattu 20.1.2026) [http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-thp-001935].

Muut lähteet

Hakonen, A. 2025. GLARE (Post-Glacial Land Adjustment Regenerator) model. [https://github.com/Hakonaki/land-uplift-recons].

Muinaisjäännösrekisteri. Museovirasto. [https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx].

LIITE 1. Luettelo kaikista löydöistä (talteen otettavat löydöt tarkentuvat vielä).

Koe- oja	Materi- aali	Tarkenne	Pain o	Mää rä	Huomioita	N	E
1							
	Luu	Leukaluu	308	1	Sekoittunut pintamaa.		
	Piipos- liini		6	4	Koristeltua piiposliinia, se- koittunut pintamaa.		
	Valko- savi	piipun koppa	5	1	Epäselvällä (..HL..) leimalla varustettu piipun kopan katkelma. Mahdollisesti 1700-luvun puolivälin ruotsalainen piippu. Se- koittunut pintamaa.		
	Lasi	tasolasi	0,8	1	Vihreä. Pintamaa.		
3							
	Luu	nisäkkään luita	375	4	Maatuneita luita. Sekoittu- nut maa.		
	Piipos- liini		50	4	Valkoinen lasite. Sekoittu- nut maa.		
	Puna- savi		22	1	Sisäpinnalta lasitettu as- tian pala. Sekoittunut maa.		
4							
	Luu	nisäkkään luita	106	4	Tumma, hiilinen maa, poh- jakerros		
	Rauta	hevos- kengän naula	5	1	Vasarapäinen naula van- hempaa tyyppiä. Tumma hiilinen maa.		
	Rauta	hevos- kengän naula	8	1	Salmiakkapäinen talvi- naula. Pintakerros.		
	rauta	hevos- kengän naula	7	1	Taltpäinen, nuorempi naula. Pintakerros.		
	Rauta	rautaesi- neitä	79	5	Epämääräisiä rautavartaan ja -naulan katkelmia. Har- maa, hiilensekainen maa.		
	Rauta	neula	2	4	Rautaisia neuloja. Pohja- kerros, hiilen sekainen tumma maa.	7171649,40	377979, 77
	Lyijy	punnus tai raaka-ai- nepala	35	1	Päistään litteä, tynnyrimäi- nen lyijyesine. Harmaa, hiilensekainen maa.		
	Kupari- seos		5	1	Tunnistamaton pyöreä ku- pariseosesine. Harmaa hii- lensekainen maa.		
	Kupari- seos	vaatehaka- nen	3	3	Lenkkipäisiä vaatehakasia. Hiilensekainen, tumma maa.	7171652,79	377980, 08
	Kupari- seos	solki	2	1	Pieni kehäsolki. Hiilense- kainen, tumma maa.		

	Kupari-seos	raha	2,6	1	1591 2 Ör. Hiilensekainen, tumma maa.	7171648,23	377982,82
	Kupari-seos	raha	1,0	1	1581 ½ Ör. Hiilensekainen, tumma maa.	7171643,45	377979,72
	Kupari-seos	raha	1,0	1	1592 ½ Ör. Hiilensekainen, tumma maa	7171645,41	377982,43
	Kupari-seos	raha	0,5	1	Puolitettu ½ Ör, lyöntivuosi epävarma. Johan III hallitsija. Hiilensekainen, tumma maa.	7171644,78	377981,97
	Kupari-seos	raha	0,6	1	Mahdollisesti 1400-luvun liivinmaalainen raha, halk. 13 mm. Hiilensekainen tumma maa, pohjakerros.	7171653,68	377980,84
6							
	Luu	nisäkkään ja linnun luita	728	35	Palamattomia eläinten luita. Sekoittunut pintakerros.		
	Valkosavi	Liitupiippu	8	4	Piipun varren katkelmia. Sekoittunut pintakerros.		
	Punasavi		240	8	Astian pohja ja reunapaloja, lasitettu. Sekoittunut pintakerros.		
	Kivisavi	Westerwaldin keramiikkaa	64	1	Kannun suun pala. Pintakerros.		
	Piiposliini		50	12	Valkoista ja vaaleapintaista piiposliinia. Sekoittunut pintakerros.		
	Lasi	astialasi	8	3	Vihreitä astian paloja. Pintakerros.		
	Lasi	tasolasi	6	4	Vihreää tasolasia. Pintakerros.		
	Rauta	Petkele	440	1	Varsiputkellinen petkeleen terä. Terä teroitettu hie-man toispuoleiseksi. Peltokerros.		
	Rauta	Ketju	29	1	Kaksi ohutta ketjulenkkiä toisissaan kiinni. Peltokerros.		
	Rauta	Esine	96	1	Mahdollisesti pitkälle ruostunut lukko. Peltokerros.		
	Kupari	Raha	10	1	1 Kopekka 1840. Peltokerros.		
7							
	Luu	nisäkkään ja linnun luita	825	68	Palamattomia eläinten luita. Sekoittunut peltokerros.		
	Luu	luuesine	1	1	Urakoristeltu mahdollisesti veitsen kahvan	7171652,927	378011,342

					katkelma. Peltokerroksen alapinta.		
	Piipos- liini		2	1	Valkoinen lasitus. Pinta- kerros.		
	Puna- savi		44	1	Lautasen reuna. Lasitettu. Peltokerros.		
	Lasi	astialasi	11	1	Pullonkaula, vihreää lasia. Sekoittunut peltokerros.		
	Lasi	tasolasi	1	1	Vihreää tasolasia. Pelto- kerros.		
	Valko- savi	liitupiippu	3	2	Piipun varren katkelmia. Peltokerros.		
	Rauta	rautaesine		1	rautatuki kärrystä tai reestä. Peltokerros.		
	Rauta	veitsi	42	1	Luukahvainen rautaveitsi 17 cm. Terä 10 cm. Pelto- kerroksen alapinta.	7171652,29 0	378011, 130
	Rauta	rautaesine	35	2	Takonaula ja rautaesineen katkelma. Peltokerroksen alapinta.		

LIITE 2. Valokuvat.

Kuva 1. Koeoja 1:n keramiikkalöydöt ja piipun kopan katkelma.

Kuva 2. Koeoja 1:n suurikokoinen leukaluu.

Kuva 3. Koeja 3:n keramiikkalöydöt.

Kuva 4. Koeja 3:n luulöydöt.

Kuva 5. Koeojan 4 luulöydöt.

Kuva 6. Koeojan 4 metallilöydöt.

Kuva 7. Koeoja 6:n keramiikka-, lasi- ja piippulöydöt.

Kuva 8. Koeoja 6: luulöydöt.

Kuva 9. Koeoja 6: pintamaasta löytynyt petkele.

Kuva 10. Koeoja 7 luulöydöt.

Kuva 11. Koeoja 7:n keramiikka-, lasi-, piippu- ja pienemmät rautalöydöt.

Kuva 12. Luuesineen katkelma koeojasta 7.

Kuva 13. Koeoja 7:n veitsilöytö. Kahva on luuta.

Kuva 14. Koeoja 7:n rautaesine. Esine on todennäköisesti kärrystä tai reestä.